

Till: Regeringen
Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Statens försvarshistoriska museers budgetunderlag för åren 2021 - 2023

Statens försvarshistoriska museer (SFHM) överlämnar budgetunderlag för åren 2021 - 2023 enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Äskande

SFHM hemställer om *en tillfällig förstärkning* av anslaget för att säkra arbetsmiljö och kontroll över samlingarna, då SFHM:s samlingsområde inkluderar såväl explosiva, brandfarliga som andra hälsofarliga ämnen, med totalt 4 miljoner kronor år 2021, 3 miljoner kronor år 2022 och 1,5 miljoner kronor år 2023.

SFHM hemställer om *en varaktig höjning* av anslaget för finansiering av kostnadsökningar avseende myndighetens lokaler med 4 miljoner kronor år 2021, ytterligare 2,5 miljoner kronor till år 2022 samt därtill 1 miljon kronor 2023.

SFHM hemställer om att *låneramen återställs* till 15 miljoner kronor 2021, samt *utökas* till 20 miljoner kronor 2022 och 2023.

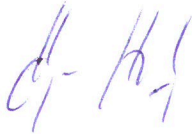
SFHM beräknar ett avgiftsbortfall på cirka 3 miljoner kronor per år under 2021 och 2022 när arbetet med att förstärka Flygvapenmuseums takstolar pågår och museet tvingas hålla helt eller delvis stängt. Myndigheten hemställer därför om *utökad anslagskredit* 2021 och avser återkomma om det finns behov av en ytterligare förstärkning.

SFHM hemställer om *en varaktig höjning* av anslaget med 2,5 miljoner kronor 2021 - 2022 samt ytterligare 0,5 miljoner kronor 2023 för att öka statsbidragen till försvarshistoriska museiverksamheter.

Finansiering av verksamheten för åren 2021-2023 enligt avsnitt 3.

Beslut i ärendet har fattats efter föredragning av Mia Carlsson, ekonomiansvarig, i närvaro av Helene Rånlund, stabschef. I ärendets slutliga handläggning har Noomi Eriksson, avdelningschef Flygvapenmuseum, och Stefan Lundblad, avdelningschef Armémuseum, deltagit.

2020-03-02

Magnus Hagberg
Överintendent

1. Verksamhetens inriktning

UTGÅNGSLÄGE

Under 2019 har Statens försvarshistoriska museer (SFHM) arbetat vidare i enlighet med myndighetens utgångspunkt och strategiska inriktning utifrån den sedan tidigare framtagna *Färdplan 2022* som syftar till att bidra till en demokratisk samhällsutveckling genom att ge så många som möjligt tillgång till försvarshistorien. Att skapa möjligheter för reflektion om händelser i samtiden genom ett historiskt perspektiv på detta ämnesområde är enligt SFHM:s uppfattning mer angeläget än på länge. Färdplanens inriktningsmål är:

- Sätta användarna i centrum, vara tillgängliga och angelägna för fler.
- Dela kunskap generöst, skapa lärande och reflektera kring samtid och framtid genom historien.
- Låta digitalt tänkande vara en naturlig del i vårt arbete.
- Dimensionera samlingarna, ta ansvar och tillgängliggöra så att det försvarshistoriska kulturarvet når hela landet.
- Vara en lärande organisation.

Den verksamhetsutveckling som bedrivs utifrån färdplanens mål beskrivs närmare i myndighetens årsredovisning för 2019.

I SFHM:s omvärldsanalys inför 2020 med perspektiv 2022 konstateras bland annat att klimat- och miljöfrågorna kan komma att påverka verksamheten på flera sätt. Att klimatförändringarna har varit och är en orsak till konflikt och krig är en frågeställning som behöver belysas i en försvarshistorisk verksamhet. Social och ekonomisk hållbarhet är också på flera sätt relevanta för SFHM:s verksamhetsinnehåll och utförande. Begreppet hållbarhet kommer därför att ges en tydligare innebörd i myndighetens strategiska inriktning.

I arbetet har även framtida resursbehov identifierats och det är främst inom två områden som SFHM ser ett fortsatt stort behov av utökade resurser för att klara framtida uppdrag och verksamhet. Dessa är nödvändigheten av att inom rimlig tid säkerställa säkra samlingar samt att långsiktigt säkra lokalförsörjningen inom myndigheten.

2. Resursbehov på kort och lång sikt

SFHM hemställer om *en tillfällig förstärkning* av anslaget för att säkra arbetsmiljö och kontroll över samlingarna, då SFHM:s samlingsområde inkluderar såväl explosiva, brandfarliga som andra hälsofarliga ämnen, med totalt 4 miljoner kronor år 2021, 3 miljoner kronor år 2022 och 1,5 miljoner kronor år 2023.

SFHM hemställer om *en varaktig höjning* av anslaget för finansiering av kostnadsökningar avseende myndighetens lokaler med 4 miljoner kronor år 2021, ytterligare 2,5 miljoner kronor till år 2022 samt därtill 1 miljon kronor 2023.

SFHM beräknar ett avgiftsbortfall på cirka 3 miljoner kronor per år under 2021 och 2022 när arbetet med att förstärka Flygvapenmuseums takstolar pågår och museet tvingas hålla helt eller delvis stängt. Myndigheten hemställer därför om *utökad anslagskredit* 2021 och avser återkomma om det finns behov av en ytterligare förstärkning.

SFHM hemställer om att *låneramen återställs* till 15 miljoner kronor 2021, samt *utökas* till 20 miljoner kronor 2022 och 2023.

SFHM hemställer om en *varaktig höjning* av anslaget med 2,5 miljoner kronor 2021-2022 samt ytterligare 0,5 miljoner kronor 2023 för att öka statsbidragen till försvarshistoriska museiverksamheter.

KONSEKVENSBERÄKNING FÖR ÅREN 2021-2023

Även om myndighetens årsredovisning 2019 uppvisar ett försiktigt positivt utfall för året så visar de ekonomiska beräkningarna att skillnaderna mellan de årliga pris- och löneomräkningar av anslaget och kostnadsökningar till följd av att lönerevision, inflation och ökade lokal- och driftskostnader blir allt mer kännbara för SFHM:s ekonomi. Dessutom står myndigheten inför flera större investeringar inom snar framtid.

Nedanstående beräkningar av den anslagsfinansierade verksamheten är en sammanställning av utfall 2019 och en prognos 2020-2023 utifrån kända beslut och antaganden rörande SFHM:s utveckling av såväl intäkter som kostnader. I årsredovisningen för 2019 framgår att SFHM:s verksamhet fortsatt är huvudsakligen anslagsfinansierad (86 % av totala intäkter) och att de kostnader som kan ses som "fasta/medelfasta" (dvs. hyror, drift och personal) utgör drygt 87

procent av kostnaderna. Övriga avgiftsintäkter är begränsade och härrör främst till de publika och efterfrågestyrda verksamheterna såsom visningar, programverksamhet och lokaluthyrning för konferenser, samt omsättningsbaserade hyresintäkter från restaurangerna som hyr in sig i Armémuseum respektive Flygvapenmuseum.

Beräkningen av kostnadsökningar för myndighetens lokaler bedöms dels utifrån indexuppräknningar och stegvisa ökningar i gällande avtal, dels utifrån prognostiserade framtida hyreskostnader utifrån analys av andra museimyndigheters hyresutveckling i motsvarande region då befintliga hyresavtal i Stockholm är aktuella för omförhandling inom en snar framtid. Under perioden 2020 till 2023 beräknar SFHM att de totala lokalkostnaderna för kontor, museibyggnader och samlingsmagasin ökar med cirka 17 procent (se tabell 1 nedan).

Det arbete som SFHM startade under 2017 med att säkerställa att myndigheten förvarar samlingarna på ett säkert och lagenligt sätt i fråga om arbetsmiljö, brandsäkerhet, explosiva varor och vapenhantering behöver ytterligare insatser för att inom rimlig tid kunna genomföra de omfattande insatser som krävs. Mer om detta i avsnittet nedan om säkra samlingar, se nedan.

Därtill står Flygvapenmuseum inför att fastighetsägaren Specialfastigheter AB kommer att utföra ett större arbete för att förstärka takstolarna under 2021 vilket kommer att ha stor påverkan för hela museets verksamhet. Ökade kostnader uppstår främst på grund av omlokalisering av samlingarna och därtill förväntas minskade intäkter till följd av stängda museihallar och därmed färre besökare. I samband med det omfattande förstärkningsarbetet avser museet göra en förnyelse av basutställningarna. I samråd med fastighetsägaren planeras även viss ombyggnation av lokalerna (mer om detta nedan under avsnittet om lokalförsörjningen, sid 8).

Sammantaget gör detta att SFHM prognostiserar större underskott för perioden 2021 - 2023.

Tabell 1 Prognos utveckling av anslagsfinansierad verksamhet vid SFHM 2019-2023 (löpande priser, tkr)

PROGNOS 2019 - 2023 SFHM	Utfall 2019	Budget 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023
<i>Prognostiserat anslag</i>	123 394	125 434	127 300	129 200	131 200
Överföring anslagssparande/överskridande	-445	622	300	-6 100	-14 600
Intäkt publik verksamhet	2 651	2 700	1 400	1 450	2 800
Övriga intäkter	1 502	1 800	1 600	1 150	1 700
Hysesintäkter restaurang m.fl.	4 187	4 000	1 400	1 500	4 200
Intäkter sponsring och andra ersättningar	1 100	600	900	1 000	1 100
Tillgängliga medel	132 389	135 156	132 900	128 200	126 400
Lönekostnader	-46 221	-47 800	-48 300	-48 600	-49 600
Lokalkostnader	-43 529	-43 600	-47 500	-50 000	-50 900
Kapitalkostnader (lånefinansierade)	-4 655	-3 800	-4 000	-4 500	-5 000
Summa hyror & kapital	-48 184	-47 400	-51 500	-54 500	-55 900
Statsbidrag SMHA	-19 083	-19 300	-19 400	-19 500	-19 600
Driftskostnader inkl bevakning	-18 279	-20 350	-19 800	-20 200	-20 200
Beräknade kostnader	-131 767	-134 850	-139 000	-142 800	-145 300
Utfall prognos anslag	622	300	-6 100	-14 600	-18 900

NÖDVÄNDIGHETEN I ATT SÄKERSTÄLLA KONTROLLEN ÖVER SAMLINGARNA OCH SÄKRA ARBETSMILJÖN

Det är av fortsatt vikt att lyfta fram SFHM:s behov av ökad kontroll över samlingarna för att därigenom säkerställa säkerheten i arbetsmiljö och för tredje man samt för det materiella kulturarvet (se även budgetunderlaget från föregående år). Som framgår av årsredovisningen för 2019 får prioriteringen av detta arbete även konsekvenser för myndighetens samlade verksamhet och resultat. Även i brev till Kulturdepartementet den 6 november 2019 finns ytterligare information om den utmaning som myndigheten står inför inom samlingsområdet.

Bakgrunden till att samlingarna innehåller såväl explosiva, brandfarliga som andra hälsofarliga ämnen är att objekt överförts främst från Försvarsmakten (FM), men också från andra, utan att riskbedömningar utförts. En mycket omfattande överföring av materiel från FM till SFHM skedde runt 2008 i samband med neddragningen av FM:s verksamhet och beslutet att FM skulle upphöra med drift av museiverksamheter. FM:s museisamlingar och därtill en del materiel överfördes till SFHM och otydliga rutiner ledde till att även objekt med betydande

risker överfördes. De samlingar som SHFM blev ägarföreträdare för fanns, och finns, fortsatt placerade i såväl magasin som i ett större antal försvarshistoriska museer runt om i landet. SFHM har arbetat med att säkra samlingarna sedan 2017 och en genomgång har utförts av tusentals objekt med efterföljande gallring och destruktion av farliga objekt.

Idag finns en tydlig bild av hur mycket som är nödvändigt att genomföra för att SFHM ska kunna säkerställa att lagkraven uppfylls i fråga om arbetsmiljö, brandsäkerhet och explosiva varor och vapenhantering. Ett flerårigt och omfattande arbete med riskbedömningar återstår. Informations- och utbildningsinsatser kommer dessutom erbjudas låntagare och försvarshistoriska museer med annan huvudman än SFHM som förvarar riskfyllt materiel. Vidare behöver nya låne- och depositionsavtal upprättas som tydliggör låntagarens formella ansvar för riskhantering.

I arbetet med god kontroll över samlingarna finns fler aspekter i utmaningen efter att så stora kvantiteter försvarsmateriel överförts till SFHM. Utöver kontrollen så brister bl. a. tillgängligheten till föremålen och insamling försvåras. En förstudie kring registreringen av Flygvapenmuseums permanenta samlingar visar att endast 30–50 procent är registrerade. En samling som utgörs av oregistrerade föremål med oklar status som permanenta samlingar med museiföremål eller som stödsamlingar i form av rekvisita, bruksföremål eller reservdelar brister i spårbarheten (dvs. att alla föremål ska vara registrerade, positionerade och fotograferade). Detta påtalades även av Riksrevisionen i granskningsrapporten *Bevara samlingarna – säkerhetsarbetet i de statliga centralmuseernas samlingsförvaltning (RiR 2019:5)*. För att uppnå god spårbarhet och kunna genomföra löpande beståndsförvaltning samt revision i enlighet i den internationella samlingsförvaltningsstandarden Spectrum krävs omfattande arbete. Den ammunitionsröjning som FM genomfört har inte hittills påverkat SFHM:s ekonomi, medan röjningen av andra objekt gör det. Exempelvis måste de tryckkärl som huvudsakligen funnits monterade i flygplan och som nu gallrats ur Flygvapenmuseums samlingar på grund av säkerhetsskäl omhändertas under 2020 till en beräknad kostnad på 300 tusen kronor.

Mot denna bakgrund hemställer SFHM om en tillfällig förstärkning av anslaget med totalt 4 miljoner kronor år 2022, 3 miljoner kronor år 2023 och 1,5 miljoner kronor år 2024 för att finansiera bemanning och övriga kostnader i arbetet med säkra samlingar samt registrering av Flygvapenmuseums samling.

Ett alternativ kan vara en riktad arbetsmarknadsinsats, likt de tidigare sysselsättningsprojekten Sesam och Access, som ger tillgång till kvalificerad kompetens samt viss teknisk investering.

RESURSBEHOV FÖR ATT KLARA LOKALFÖRSÖRJNINGEN SAMT FÖRSTÄRKNING AV FLYGVAPENMUSEUMS TAKSTOLAR

SFHM:s lokalförsörjning är i flera avseenden en strategisk fråga som påverkar möjligheterna att bedriva en attraktiv publik verksamhet samt att långsiktigt försörja samlingarna med en ändamålsenlig och säker förvaring. Lokalkostnader utgör en väsentlig del av myndighetens totala kostnader (cirka 40 %) och redan idag står det klart att de kommer öka avsevärt i närtid. Orsakerna till den väntade kostnadsutvecklingen som framgår av tabell 2 nedan är hyreshöjningar men även tillfälliga omkostnader för omflyttningar av föremål och nödvändiga förbättringsarbeten i lokalerna. Lokalerna som påverkas är Armémuseums publika byggnad, ett av myndighetens större föremålsmagasin i Frihamnen samt Flygvapenmuseums museibygnad där ett omfattande takstolsarbete behöver utföras enligt beslut av fastighetsägaren.

ÖKADE KOSTNADER FÖR LOKALHYROR

Många av de samlingsobjekt som SFHM förvaltar är skrymmande, med hundratals flygplan, stridsvagnar och fordon som några exempel. Efter en utredning om SFHM:s magasinsbehov pågår arbete utifrån en beslutad handlingsplan för att åstadkomma mer hållbara och långsiktiga lösningar. Utgångspunkterna är kortfattat att skrymmande objekt bör förvaras i ändamålsenlig miljö, utanför Stockholmsområdet av ekonomiska skäl och att lokaliseringsplatserna ska ge möjlighet till samverkan med andra museer för att ge synergieffekter. SFHM arbetar därför med att finna alternativ till magasinslokalisering och samarbetspartners. Några konkreta beslut är inte fattade varför det ännu saknas underlag för mer långsiktiga beräkningar. För att kunna skapa långsiktigt hållbara förutsättningar avser SFHM inkomma med hemställan till regeringen om att få ingå hyresavtal för en längre tidsperiod än sex år.

Ett av SFHM:s större magasin finns idag i Frihamnen där stora delar av Armémuseums föremålssamling förvaras. Det nuvarande avtalet med Stockholms Hamn AB löper ut 2021-09-30. Utifrån erfarenheter från andra museers omförhandlingar i samma fastighet är indikationen en framtida hyreshöjning på närmare 2 miljoner kronor per år. Det bör dock framhållas att även vid en omlokalisering av de samlingar som förvaras i Frihamnen, helt eller delvis, så krävs resurser för en omfattande och komplicerad flyttprocess innan kostnaderna för förvaringen av samlingarna kan stabiliseras på en hållbar nivå.

De nuvarande hyresavtalen med Statens fastighetsverk avseende museilokalerna för Armémuseums publika verksamhet, Tyghuset, löper ut 2020-12-31. SFHM kan konstatera att de hyresnivåer som andra statliga museer fått skulle vid jämförelse innebära att även Tyghuset riskerar en betydande hyreshöjning utifrån att marknadsmässig hyressättning tillämpas. SFHM kan inte förändra eller minska lokalanvändningen utan en stor negativ inverkan på den publika verksamheten.

Tabell 2 Beräknad utveckling av lokalkostnader 2019-2023 (löpande priser, tkr)

Utveckling lokalkostnader 2019-2023	Utfall 2019	Budget 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023
Nuvarande lokalkostnader inkl el/värme 2020	-43 500	-43 600	-43 800	-44 300	-44 700
Ökade hyreskostnader Stockholm			-3 200	-3 200	-3 200
Ökade hyreskostnader magasin			-500	-2 000	-2 000
Ökade hyreskostnader Linköping				-500	-1 000
Totala hyreskostnader	-43 500	-43 600	-47 500	-50 000	-50 900

SFHM:s framtida lokalförsörjning omfattar även behov av ändamålsenliga magasin för de samlingar som finns placerade i de s.k. distansmagasinen som är lokaliserade i Strängnäs, Kristianstad och Halmstad. Arbetet med att utreda behovet av magasinlokaler pågår genom bl.a. de inventeringar av fordon och stödsamlingar etc. som görs avseende överföringen från FM (se ovan). Underlag för att beräkna eventuellt framtida kostnader för lokalhyror m.m. kopplat till dessa samlingar saknas ännu och SFHM avser att återkomma med ytterligare underlag så snart resursbehoven klarlagts.

Förstärkning av Flygvapenmuseums takstolar

Under 2017 uppdagades att takkonstruktionen i delar av Flygvapenmuseums byggnad har brister, vilket har tagits upp i tidigare års budgetunderlag. Bärigheten är inte tillräcklig och takstolarna behöver förstärkas. Specialfastigheter AB har utrett behovet av åtgärder och metodval och gav nyligen besked om att arbetet kommer att genomföras under 2021 och pågå i stort sett hela verksamhetsåret. Konsekvenserna för verksamheten är ännu svåra att fullt ut överblicka men klart är att berörda delar av museibygnaden behöver stängas och att möjligheterna till visningar och programverksamhet m.m. blir begränsade. I tabell 1 ovan har därför antaganden gjorts om lägre avgiftsintäkter för Flygvapenmuseums publika verksamhet

för 2021 och även för 2022. Det är ännu oklart om någon form av kompensation kommer att utgå till följd av att lokalerna blir obrukbara för sitt avsedda ändamål under längre tid. Eftersom även restaurangen och butiken (som är viktiga intäktskällor för myndigheten) påverkas av lägre besökssiffror kan SFHM behöva återkomma om resursförstärkning beroende på hur omfattande konsekvenserna kommer att bli på kort och lång sikt. Tillsvidare föreslås en utökad anslagskredit för att hantera avvikelserna.

Av säkerhetsskäl måste de berörda hallarna tömmas på föremål under den tid som arbetet med takstolsförstärkning genomförs. Föremålen utgörs främst av ett stort antal flygplan och helikoptrar, varav flera världsunika och därmed av mycket stort kulturhistoriskt värde. Det ger samtidigt en möjlighet att förnya basutställningarna och därmed förbättra upplevelsen och lärandet för besökarna. Parallellt med detta förbereds även en förbättring av restaurangens lokaler, som i nuläget inte är tillräckligt dimensionerade för den mängd besökare som årligen besöker Flygvapenmuseum med betydande logistikproblem och arbetsmiljöbrister som följd.

Mot denna bakgrund SFHM hemställer om en varaktig förstärkning av anslaget med totalt 4 miljoner kronor år 2021, ytterligare 2,5 miljoner kronor till år 2022 samt därtill 1 miljon kronor 2023. Vidare föreslås en anslagskredit 2021 på 5 procent för att hantera avvikelser i samband med takstolsarbetet vid Flygvapenmuseum.

HÖJNING AV STATS BIDRAGET TILL FÖRSVARSHISTORISKA MUSEIVERKSAMHETER

Med hänvisning till föregående års budgetunderlag vill SFHM åter uppmärksamma behovet av att utöka anslaget för att möjliggöra en ökning av medel som kan beslutas enligt förordning (2013:1007) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter. Enligt regleringsbrevet ska medlen som används för ändamålet uppgå till minst 22,5 miljoner kronor. Medlen får även användas till kostnader vid SFHM som är förenade med upprätthållande av dessa verksamheter.

SMHA-museernas ekonomiska förutsättningar varierar beroende på organisationsform, övriga finansiärer, geografisk placering osv. En gemensam nämnare är dock att de bedrivs med mycket begränsade ekonomiska resurser där volontärer och frivilligarbete spelar en värdefull och avgörande roll för verksamheternas genomförande. För att dessa museer ska kunna fortleva och utvecklas behöver statsbidragets nivå ökas i rimlig takt med kostnadsutvecklingen för lokaler, personal och annan drift, dvs. en motsvarighet till den pris- och löneuppräknings som skett för statliga myndigheter under den gångna tioårsperioden. Som framgår av årsredovisningen för

2019 har en utökning skett av bidragsandelen genom effektiviseringar i handläggningsprocessen. SFHM:s möjligheter att inom ramen för anslaget ytterligare utöka medlen för statsbidrag i den omfattning som behövs är ytterst begränsade (se tabell 1 ovan).

SFHM hemställer därför om en varaktig höjning av anslaget med 2,5 miljoner kronor 2021-2022 och ytterligare 0,5 miljoner kronor fr o m 2023.

Förslaget lämnas efter samråd med Statens maritima och transporthistoriska museer som ansvarar för beslut om statsbidrag avseende de marina försvarshistoriska museiverksamheterna.

ÖVRIGA FRÅGOR

SFHM aviserar en hemställan om ändring av bilaga till förordning (2013:1007) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter. Myndigheten avser att senast den 31 mars 2020 inkomma med en hemställan om en mindre ändring av benämningar på ändamål som anges i bilaga till ovan nämnda förordning.

3. Förslag till finansiering av verksamheten 2021–2023

SFHM föreslår en finansiering av verksamheten för perioden 2021–2023 enligt avsnitt 3.

ANSLAGSMEDEL

I förslaget till finansiering nedan ingår en *tillfällig resursförstärkning* på totalt 4 miljoner kronor 2021, 3 miljoner kronor 2022 samt 1,5 miljoner kronor för 2023. Dessa medel behövs för att SFHM ska kunna intensifiera arbetet med att inventera, gallra och vidta säkerhetsåtgärder avseende samlingarna. En *varaktig höjning* av anslagsposten föreslås med totalt 6,5 miljoner kronor fr.o.m. 2021, 9 miljoner kronor för 2022 samt 10,5 miljoner kronor för 2023 för ökade lokalkostnader och höjning av statsbidraget till försvarshistoriska museiverksamheter (SMHA). Bakgrund och motiv för förslagen beskrivs närmare i avsnitt 2 *Resursbehov på kort och lång sikt*.

Av anslaget för 2021 föreslås anslagskrediten vara fem procent för att kunna parera de större kostnader som beräknas uppstå under 2021-2022 på grund av begränsad verksamhet vid Flygvapenmuseum samt omförhandling av hyresavtal och omlokalisering av samlingar.

Tabell 3 Förslag till verksamhetens finansiering (fasta priser, tkr)

Finansieringskälla	2019 utfall	2020 prognos	2021 beräkning	2022 beräkning	2023 beräkning
Anslagsfinansiering:					
Uo. 17, anslag 8:1 .ap.9 enl. BP18	123 394	125 434	125 434	125 434	125 434
Anslagsbehållning	621	300			
Resursförstärkning under 3 år för arbete med säkrandet av samlingarna	-	-	4 000	3 000	1 500
Varaktigt höjning av anslaget för ökade lokalkostnader	-	-	4 000	6 500	7 500
Ökning av bidrag till SMHA-museer			2 500	2 500	3 000
Summa anslagsfinansiering	124 015	125 734	135 934	137 434	137 434
Avgiftsintäkter som disponeras:					
Verksamhet med full kostnadstäckning	5 331	5 800	5 000	5 300	5 800
Övriga avgiftsintäkter som disponeras	7 443	8 100	4 850	4 600	7 800
Summa avgiftsintäkter som disponeras	12 774	13 900	9 850	9 900	13 600
Total finansiering	136 789	139 634	145 784	147 334	151 034

BERÄKNADE INTÄKTER FÖR AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET

Den avgiftsbelagda verksamheten med krav på full kostnadstäckning som SFHM bedriver är i enlighet med regleringsbrevet och avser butiksverksamheten i museerna samt uppdragsverksamhet. Sedan tidigare finns ett ackumulerat underskott i museibutikerna och inriktningen är att nå en ekonomi i balans genom att årligen uppvisa ett positivt resultat. Vid utgången av 2019 minskade det ackumulerade underskottet ytterligare, till -815 tusen kronor. Under 2019 har en större översyn initierats vid myndighetens två butiker för att eftersträva att ekonomisk balans uppfylls i verksamheten. Bland annat har gammalt lager uttrangerats,

nyckeltal och handlingsplaner tagits fram och prissättnings- och inköpsrutiner setts över. På grund av det takstolsarbetet som Flygvapenmuseum kommer att genomgå under närmaste åren räknar dock SFHM med en minskad försäljning i butikerna på grund av färre antal besökare i verksamheten. Detta innebär att underskottet kommer att arbetas bort något långsammare än planerat, men att den positiva utvecklingen av resultatet ändå väntas fortsätta. Ekonomisk balans beräknas preliminärt till år 2025.

Resultatområdet Uppdragsverksamhet avser huvudsakligen den fanproduktion som sker på beställning från Försvarsmakten. Här balanseras kostnader och intäkter över tid för att undvika större ekonomiska svängningar mellan år då fantillverkning är en tidsmässigt lång process som innehåller flera steg i produktionen från beställning till färdig leverans. Utifrån en bedömning av Försvarsmaktens efterfrågan på nya fanor de kommande åren beräknas omsättning uppgå till ca 2,5 miljoner kronor årligen.

Tabell 4 Avgiftsbelagd verksamhet åren 2018-2023 (tkr)

Verksamhet	T.o.m. 2018	År -1 2019 utfall			År 0 2020 prognos			År 1 2021 beräkning			År 2 2022 beräkning			År 3 2023 beräkning			Ack. +/- utgå. 2023
	Ack. +/- t.o.m. 2018	Int. 2019	Kost. 2019	+/- 2019	Int. 2020	Kost. 2020	+/- 2020	Int. 2021	Kost. 2021	+/- 2021	Int. 2022	Kost. 2022	+/- 2022	Int. 2023	Kost. 2023	+/- 2023	
Verksamhet med full kostnadstäckning																	
Försäljning av varor	-873	3 336	-3 278	58	3 300	-3 140	160	2 500	-2 500	0	2 800	-2 800	0	3 300	-3 200	100	-555
Undersökningar, utredningar och andra tjänster	0	1 995	-1 911	84	2 500	-2 470	30	2 500	-2 550	-50	2 500	-2 500	0	2 500	-2 500	0	64
Summa	-873	5 331	-5 189	142	5 800	-5 610	190	5 000	-5 050	-50	5 300	-5 300	0	5 800	-5 700	100	-491
Entréer och visningar		1 510			1 500			850			600			1 500			
Övrigt		5 933			6 600			4 000			4 000			6 300			
Summa		7 443			8 100			4 850			4 600			7 800			

LÅNERAM OCH KREDITER

De investeringar som sker inom myndigheten består främst av anläggningstillgångar för att upprätthålla verksamheten. Finansieringen sker huvudsakligen genom lån i Riksgäldskontoret och därutöver med externa medel. SFHM har under de senaste åren haft en investeringstakt på cirka 2 miljoner årligen men bedömer att den kommer att behöva öka markant under närmaste åren då myndigheten står inför flera större investeringar i form av bland annat byte till ledbelysning i museerna, digitala museitekniska lösningar, förnyelse av basutställningar samt flytt av magasin och ombyggnation av lokaler. I samband med att arbetet med takstolarna utförs vid Flygvapenmuseum ses bland annat även möjligheten över att installera sprinklersystem. Från och med 2021 föreslås därför en utökad låneram i Riksgäldskontoret på 15 miljoner kronor med en ytterligare ökning till 20 miljoner kronor fr o m 2022 för att även ha utrymme att parera nödvändiga investeringar som i dagsläget är preliminära i storlek. SFHM avser återkomma med mer utförliga beräkningsunderlag när omfattningen av ombyggnationer och anpassningar m.m. är klarlagda.

Tabell 5 Verksamhetsinvesteringar (tkr)

Verksamhetsinvesteringar (tkr)	2019 Utfall	2020 Prognos	2021 Beräknat	2022 Beräknat	2023 Beräknat
Immateriella investeringar					
Datasystem, rättigheter m.m.		270	900	500	0
Materiella investeringar					
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	1 541	1 100	3 200	2 100	1 100
Byggnader, mark och annan fast egendom					
Övriga verksamhetsinvesteringar	850	1 802	10 050	11 500	4 800
Summa verksamhetsinvesteringar	2 391	3 172	14 150	14 100	5 900
Finansiering					
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	2 391	3 142	10 150	9 600	3 900
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)	0	30	4 000	4 500	2 000
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)					
Summa finansiering	2 391	3 172	14 150	14 100	5 900

Tabell 6 Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar	2019 Utfall	2020 Prognos	2021 Beräknat	2022 Beräknat	2023 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	9 759	6 973	6 615	12 765	17 865
Nyupplåning (+)	2 391	3 142	10 150	9 600	3 900
Amorteringar (-)	-5 177	-3 500	-4 000	-4 500	-5 000
UB lån i Riksgäldskontoret	6 973	6 615	12 765	17 865	16 765
Beslutad/föreslagen låneram	15 000	10 000	15 000	20 000	20 000
Ränteutgifter*	0	0	128	179	168
Finansiering av räntor och avskrivningar					
1708001 009 Statens försvarshistoriska museer	5 177	3 500	4 128	4 679	5 168
Övrig finansiering	0	30	4 000	4 000	2 000
Summa finansiering	5 177	3 530	8 128	8 679	7 168
Summa amorteringar och ränteutgifter	5 177	3 500	4 128	4 679	5 168

*Räntesats är svårbedömt, men kalkylen har tagit hänsyn till förändringen avseende minusränta 2019. From 2021 till 2024 beräknas räntan upp från 0% upp till 1%.